

fig om saamange Punkter, og der ved 2den Behandling vil være rigelig Anledning til at tale videre om Sagen, forsaavidt det skulde være nødvendigt.

Berg: Da det ærede Medlem, der først talte, for nogle Aar siden var Medforslagsstiller af et Forslag af samme Art som det, der her omhandles, hilste jeg dette Forsøg paa at opfylde den vedkommende Paragraf i Grundloven, med Glæde, ikke fordi jeg kunde gaa ind paa Lovforslagets Indhold, saaledes at jeg kunde anerkende det som en sydlig Opfyldelse af vedkommende Grundlovsparagraf, eller fordi jeg, forsaavidt dets Bestemmelser om Fæstevæsenet angik, kunde anse disse for betryggende for Fæstehønderne, men fordi jeg, da denne Sag nu havde staaet hen saa længe, efterat Grundloven var vedtagen, maatte finde, at en Leilighed til at komme til at forhandle, om man overhovedet vilde have denne Paragraf opfyldt, ikke kunde Andet end anses for kjærkommen. Jeg har havt den Ære at sidde i de Udvalg, Thinget i de senere Aar har nedsat om de indbragte Lovforslag af denne Art, og jeg har navnlig med Hensyn til et vigtigt Princip gjort den Anskuelse gjældende, at de Forslag, som vi have havt foreliggende til Dato om denne Sag — og det gjælder ogsaa om det foreliggende Forslag — ikke have taget tilstrækkeligt Hensyn til Fæstehøndernes Interesse. Jeg tror ikke, at det ærede Medlem, der først talte, har svækket de Betragtninger, der i Overensstemmelse med denne Anskuelse af Sagen ere gjorte gjældende ved tidligere Behandlinger. Jeg skal ikke komme dybere ind herpaa; thi, som den ærede sidste Taler bemærkede, foreligger der jo fra det Udvalg, der sidst har behandlet denne Sag, forskjellige Forslag, som senere vilde blive Gjenstand for Overveelse. Saa meget skal jeg sige, at jeg beklager, at det nærværende Forslag ikke tager Hensyn til, hvad Flertallet af dette Udvalg har gjort gjældende, hvad, jo ikke tyder paa, at man saa let vil komme til Forstaaelse om denne Sag. Jeg tror at kunne sige, at aldeles Intet af, hvad det vedkommende Flertal af Udvalget har gjort gjældende, har fundet Naade for den meget ærede Justitsministers

Dine. Smidlertid, selv om man ved en fortsat Behandling vilde kunne komme til en Forstaaelse med Hensyn til det vistnok meget vigtige Spørgsmaal, Fæstehøndernes Stilling ligeoverfor denne Lov og dens Anvendelse, vil Spørgsmaalet dog for det Første blive dette: Om man naar de tilfattede Formaal ved en saadan Lov? Jeg frygter for, uagtet Loven ganske vist vil kunne have sin Betydning, at Forholdene vilde udvikle sig saaledes, at det vil vise sig, at Loven ikke vil faae nogen væsentlig Betydning med Hensyn til at løse Baandene paa de nu haandlagte Fideikommissgodser, og i saa Fald vil Loven ingenlunde have den Nytte, som man paa forskjellig Maade tror, at den kunde faae. Efter den nuværende Ordning har jo Administrationen, Regjeringen, Bevillingsmyndighed til at løse Godserne fra det fidekommisjariske Baand. Denne Bevillingsmyndighed er benyttet tidligere i et meget betydeligt Omfang; den blev benyttet fra 1783 til op i dette Aarhundrede for ikke mindre end 26 Godser vedkommende mod Substitution af Kapitaler, der i de allerfleste Tilfælde vare saare ringe. Den nugjældende bestaaende Ret, om jeg saa maa sige, har altsaa vistnok med Hensyn hertil frembragt Resultater, som man neppe kan vente af nærværende Lov. Et af de Tilfælde, hvor Bevillingsmyndigheden har gjort sig gjældende paa det nævnte Omraade, er af nyere Datum, fra 1857. Jeg skal indromme, at jeg ikke anser det for heldigt, at denne Ret for Administrationen bliver bestaaende i en saa vigtig Sag, og at det derfor kunde være ønskeligt at faae lovbestemte Regler; men Spørgsmaalet er, hvorvidt vi med vedkommende Paragraf i Grundloven for Die tør sige, at vi gjøre et væsentligt Skridt fremad med Hensyn til Sagens Ordning og Løsning af disse Baand ved at vedtage Loven, som den er. Det er det, jeg befrygter. Ganste vist kan § 22 i Lovforslaget, som den ærede sidste Taler hentydede til, være opmuntrende i denne Henseende for vedkommende Godsbesidder; men forsaavidt denne § 22 vil blive benyttet, vil der alligevel ikke faktisk være naaet Noget med Hensyn til Lovens Anvendelse, thi Godserne vilde desuagtet, saaledes som den ærede sidste Taler udviklede, blive samlede, og ikke alene vil denne